

KRONIKA

JANA
Z TURCA

Johannes de Thurocz
Chronica Hungarorum
1488

Johannes de Thurocz
Chronica Hungarorum

Latinský originál z roku 1488
preložil do slovenčiny Július Sopko.

†ystozia saneti
ladislai.

Johannes de Thurocz
Chronica Hungarorum

KRONIKA

JÁNA Z TURCA

1488

Anno Domini 1639 in Mense Februar.

Præfatus Historiarum codicem Illm^s D^{ns}
Comes Stephanus Hierij de Boda Com^s
Comitatus de Jacholez Junitor^s Regalium Jor
Sungar^s Magr ac Sacri Cesar^s Rexis^s Math^s
Confiliar^s Camerar^s in Cui^s sua Lipsarda
Dons. debet Egr^s Daniel^s Dubnicz^s tunc
Familiar^s Primar^s Duill^s An^s Comit^s
Regni Hungar^s Palat. Theol^s J^s de G^s
et hunc invenit J^s cm

Ad egregiū dñm Thomā de drag personalis presentie serenif-
simi principis dñi Mathie: hūgarie: bohemie ꝛc. regis Austriqz
ducis cācellariū. Prefatio magistri Johānis de thwroc: in pri-
mū librū Chronice hungaroz foeliciter incipit.

Agi otio his annis nobis eque simul tor-
pentib⁹: varij rex ordines cū occurrissent
suaves interdū lites media iter colloquia
surrexere ⁊ leuia disputationū iurgia sepi⁹
emerferūt. Dū de primenis hūgarice nati-
onis reb⁹: deqz parte mūdi: q̄ hūgaros aut
germinauit: aut in hāc regionē q̄ antiquit⁹
pannonia: nūc vō hūgaris ab eis dē hūga-
ria dicta est: fudit: varijs vtatur sentētijs
experiēdi tandē grā placuit dudū sup his
rebus p̄textas reuolnere historias.

Quas
equidē dū diligenti lectiōe plustrauim⁹: multa in eisdez de parte
mūdi scythica vnde et hūgari emerfisse phibent: aut obmissa aut
neglecta: seorsūqz ab alioz auctoz positioib⁹ p̄scripta apparebāt
vniuerso ⁊ magni regis Atile gestaz gloria rex stili paritate cō-
prehēsa digno laudū p̄conio nō min⁹ q̄si subticere videbat. Nec
crimine de hoc hūgaroz vetustas arguēda est: q̄ suaz memoriā
rerū altū obliuiois in pelagus defluere pmisit. Hoc genus hoīnz
ipsaz etate rex armoz potius strepitu q̄z līraz sciētia sese exercita-
bat. Nā ⁊ hoc nro euo ps natiois eiusdē quedā trāssiluanis regni
posita i oris characteres quosdā ligno sculpsit: ⁊ talis sculpture vsu
līraz ad instar viuit. Externaz nationū inuidiā exactis p̄ ipm Ati-
lā regē victorijs: p̄dignū p̄conij subtraxisse stilū ⁊ eidem regi Ati-
le gloriā imperialis noīs dempsisse puto. neqz p̄ ipm gestaz rex i
decus quippiā p̄terqz illatas p̄ ipm eis miserias planctuosi carmi-
nis ad instar scripsisse iueniunt. Vnde paulus orosi⁹ suaz vltimo
libro historiaz: hunoz de eruptiōe mentionē faciens: tredecimo
inquit anno imperij valentis radix illa miseriarū nostraz copio-
sissimos simul frutices germinauit. Et anthonin⁹ florētin⁹ archie-
piscopus in sc̄da parte sui chronici operis ipsa ait. Sētis barbari-
es me silere faceret: nisi illud famosū galliaz ⁊ italiāz excidiū me
loqui cogeret. Nemo mūdānā miseria absqz aliena adept⁹ ē glo-
riā. Minus assirioz rex regna q̄ in aliena violētas iniecit man⁹:
vniuersaz originē historiāz peperit. Et nisi quondā agamenon

Comis Invidiensis Scholasticum Romanum.

Athena

et quia pro summo abbas Flori 1700. ibi...
fuerunt cum hisse abbas in...

grecoꝝ iꝑeratoꝝ troiaꝝ iꝑeratoꝝ euertisset: magnꝰ quoqꝫ alexander
tristibꝰ armis orbē vastasset: illoꝝ noꝛia pariter cū corporibꝰ ceci/
dissent. Scythicas igitꝰ ptes: regis quoqꝫ atile euū ingētiū facino
rū p magnitudinē iꝑeratoꝝ dignū: ampliori stilo vt describe
re: siqꝫ 7 subsequētiū hūgarie regū historias olim editas pcurrita
re: 7 i illis siquid negligētia scriptoꝝ viciasset: castigare tuis aiātꝰ
psuasiōibꝰ rē meis viribꝰ haud parē aggredi p̄sūpsi. Dulce enī tuū
7 admodū delectabile eloquiū me vicit. qꝫuis tātax magnitudo
rerū maiori sit digna vate: tua tñ psuasio cū erga me vim habeat
mādati: tibiqꝫ nōdū psuadēti puerim: psuadēti eo magis oem vim
meā dedicauī. Enī uero in p̄sumēte vt arbitroꝝ hec p̄lūptio inui/
dia auerice ludibꝰnū pariet: 7 lingua q̄ parcere scit nemini i detra
ctionē illiꝰ dissoluet. Nos cum i quiet huc hoies. Vex quidē iuxta
enāgelicā lectionē nullū sua acceptat p̄na. cū tñ rebꝰ in his ex me
fecerim nihil. vetera in oibꝰ secutus sū historias: 7 sentētiā au
ctoꝝ trāsgressus sū i nullo. Partes quidē scythie 7 illaz sitū: atile
quoqꝫ regis gesta pluribꝰ chronicis opibꝰ ea ppter indagatis: sti
lo paulo ampliori qꝫ priores hūgaricaz historiaꝝ effecerāt aucto
res: illoꝝ vndiqꝫ positioēs intermiscēdo p̄scribere: ac ceteroꝝ di
uorū hūgarie regū historias debilis mei opis infra limites p̄ta
quondā karoli regis nequiter interfecti miserabile vsqꝫ ad carnē
quātū mei est ingenij diligēter castigare curauī: altiusqꝫ istud alta
me iuuet ordinare numina celi. Tu quoqꝫ suscipe nauā altas pe
lagi voragines absqꝫ temone: tēperieqꝫ ratis: ac remigis officio
tua ad desideria sulcantē. Suscipe inquā tue tantū volūtati satis
facere volentē. 7 suscipe me nō ex me: sed ex vetēz has res descri
bentiū voluminibꝰ auctoꝝ: gratū velut florē viridibus lectū de
cespitibꝰ tue offerentē dñationi. Vale. Soliloquiū.

Quoniam antiqua auctoꝝ vetustas: hūnoꝝ siue hūgaroꝝ
diuersimode originē descripsisse inueniūt. quibꝰ tā mo/
dernoꝝ qꝫ p̄teritoꝝ tēporū hoies: diuersos sensus ac/
comodatēs: nō parua in hac re discrepatioē disseptiūt
Duo enī volumina chronici operis p̄paginē siqꝫ et
gesta illoꝝ elucidantia: a ceteris auctoꝝ ac etiā in seipsis maxi
me in declaratioē illoꝝ germinis dissidentia: tēporibꝰ quondā di
uorū karoli 7 lodowici hūgarie regū vt dici p̄sumit edita reperi
unt. quorū alterū sup libro genesis. x. alterū sup. xj. capitulis suas
fundauerūt origines. Cū aut hūic qꝫ post diluuij vindictā vniuer

sa caro a noe ⁊ eius filijs puta: sem: cham: ⁊ iaphet: nouā receperit
generationē: vniuersalis christiane religiōis natio cedat: alienaz
p̄ter hūgaricā q̄ voluminib⁹ in eisdē declarauerūt generationē:
supfluitati poti⁹ q̄s necessitati ascribi debere dinoscit. An̄ ne ipse
ex se huic opi quippiā addidisse rephendā: illoꝝ sequēs volumi
nū auctores meis p̄positis idē principiū pono.

Exordiū narratiōis in primā partē chronice hūgaroꝝ.

H sūt generatiōes noe ⁊ filioꝝ illi⁹ sem cham ⁊ iaphet.
de quib⁹ post diluuij cladē. lxx. due generatiōes puta
de sem. xx. vij. de cham. xxx. ⁊ de iaphet. xv. p̄cessisse p̄
hibent. De generatiōes disseminate sūt in orbe terra
rū. ⁊ sc̄dm quosdā sem asiam: cham affricā: ⁊ iaphet eu
ropā sortiti sūt. Sc̄dm v̄o hieronimū de hebraicis questionibus
necnō ⁊ iosephū filij iaphet possedisse dicunt septentrionalē regio
nem a thaurō et imano montib⁹ scythie vsq̄ ad flumē thanaū
qui eandē mediā scindit. Unde prim⁹ filius iaphet gomer a quo
nominati sūt galathe postea galli quos nostra etas a quodā fran
cone filio olim paridis filij priami vltimi regis troianoz: duce
videlicet eozū denominatos francos vocat. Hic franco post tro
iane vrbis excidiū in panmoniā que olim magni alexandri euo su
perioꝝ grecia vocabat: magno cū populo venisse: ⁊ sub monte sy
can secus flumē istic qui ⁊ danubi⁹ dicit̄ ciuitatē amplissimā edi
ficasse: ⁊ illi nomen a monte sycan predicto sycabria imposuisse: ⁊
tandem orientaliū metu nationū abinde ad partes occidentales
declinasse: ⁊ regiones circa flumē sycana occupasse: illamq̄ a pre
fato franco duce eozum franciā appellasse: ⁊ regione in eadem
ciuitatē condidisse: ⁊ illam in memoriā paterni nois paris deno
minasse tradit. Sc̄dus filius iaphet magog: a quo descēderūt scy
the sc̄dm factū hieronimū. ⁊ madai a quo dicti sunt medi. ianan: a
quo greci. ⁊ tubal: a quo descēderūt hispani. ⁊ mosoch a quo deri
uati sūt capadocef. vñ ⁊ nūc hñt ciuitatē noie masehab. ⁊ thyras
a quo noiati sūt traces. Gomer aut̄ genuit assenes a quo troiani
Janan genuit elisa a quo elisei: ⁊ postea colides. ⁊ tharsis a quo ci
lices descendisse perhibent. vñ ⁊ nūc ciuitas illoꝝ metropolis
hoc vocabulo tharsis denominat. In hac ciuitate nat⁹ fuit beat⁹
paulus ap̄tus. put̄ habet in actib⁹ ap̄toꝝ cap̄o. xxj. Et subdit bea
tus hieronim⁹. ab his inquit diuise sunt insule gentiū in regionib⁹
suis vnusquisq̄ sc̄dm linguā suam ⁊ familias suas in natio

*Joseph
Filius
Iaphet*

Buda

*Tharsis
Sabria
Pauli
ap̄toꝝ*

28

nib⁹ suis. Qd dictū ipse br̄s hieronim⁹ anticipasse iuenit. nā hoc
postea tpe p̄fusiois linguaz actū est. Filij aut̄ cham. chus: a quo ⁊
ethiopes. vñ i hebreo ethiopes chus noiant. ⁊ mesraim a quo egypti.
i hebreo enī egypt⁹ mesraim dicit̄. Phuth: a quo phuthi. ē
enī i illoz regiōe flum⁹ quidā qui etiā mō phuth vocitat̄. ⁊ chana
an: a quo dicti sūt chananei. quoz terra postea filiis isrl' data fuit
Filij aut̄ chus. saba a quo sabei. enila a quo gentiles. et sathatha a
quo sathatheni. p̄cessisse phibēt. Ex his postea p̄pter lōgi enī nre
miscibile vctustate mutata sūt plurima. paucaqz in se vel in sibi
simili aut p̄pino p̄manserūt. Et itez subiūgit br̄s hieronim⁹.
porro chus genuit nemroth. Iste nemroth fuit qui induxit poste
ritatē noe ad edificandū turrim ⁊ ciuitatē p̄tra dñm. An̄ ioseph⁹
in libro de antiquitatib⁹ rex: dū inquit p̄scripte trib⁹ sem cham et
iaphet vna ⁊ eadē hebraica vterēt lingua: ducēt̄ semo primo post
diluuiū anno nemroth gigas cepit turrim p̄struere cū oī cognatio
ne sua periculū diluuij attēdendo. vt si p̄tingeret diluuiū iterari:
turris i refugio vltiōis euadere possent iudiciū. Diuini tñ iudicij
signa enī human⁹ nō valet resistere intellectu. sic illoz mutauit ⁊ p̄fu
dit loquelā: vt prim⁹ a primo nō intelligeret: eadēqz ope nō p̄su
mato i diuersas disp̄si sūt regiōes. Hāc grandē ⁊ cūctis seculis ad
mirandā turris edificationē alij inter nubia ⁊ egyptū fuisse ac illi
us antiq̄lia p̄ hos qui ab inphis i alexādriā irēt vsqz hodie cerni.
Alij vō in caldea ad flumē eufraten illo videlicet in loco vbi po
stea multas post etates semiramis cūctaz famosissima regina⁹ v²
bē illā celeberrimā Babilonē primi imperij genitricē p̄didit exti
tisse: ⁊ a babel turri quōdā p̄pter p̄fusionē linguaz denoiata non
tñ solā ciuitatē s̄ ⁊ caldeā ipsā totāqz assyriā et mesopotamiā ma
gnā p̄pter imperatoz illā inhabitatiū facinoz gliaz babilonis no
mē accepisse tradūt. Multa ⁊ admiratiōe digna hun⁹ vrbis de cō
ditiōe ⁊ edificio ethesios ⁊ clithare⁹: itē erodor⁹ necnō dyodorius
ficulus scripsere. q̄ postmodū p̄ quosdā turri p̄notate appropriata
iuuenit. In vno enī dictoz duoz voluminū iosephū referre po
suerūt: q̄ nemroth in turri ipsa ex auro purissimo deoz fecisset tē
pla: palatia ex lapidib⁹ p̄ciosis edificasset: ⁊ colūnas aureas in illis
erexisset: plateasqz illi⁹ diuersi coloris lapidib⁹ pavimētasset. cui
haud adhibēda est fides. Nā post nō diu tunc p̄teritū vniuersale
diluuiū: nōdū tñ auri in vsu fuisse credi pōt q̄ de illo ⁊ tēpla edi
ficare ⁊ colūne erigi potuissent. ⁊ nec tūc deoz erat cult⁹ quib⁹ ip̄a

Car
Turris
Babel

gene
10

tēpla edificari debuissent. cū mlt̄a post secula rex assyrioz Ninus
 defuncto belo rege p̄re suo in illi⁹ memoriā ⁊ p̄ sui solatione ex
 auro p̄i sile fecisse simulacrū: illud q̄s tā ipse coluisse q̄s etiā cūctū
 sui regni p̄ p̄p̄m colimā dāsse: ⁊ nō post multū t̄pis in illud simula
 crū imūdū sp̄s intrasse ⁊ petētib⁹ respōsa exhibuisse: exinde q̄s cū
 etiā idolatrie p̄ncipiē originē cepisse ml̄te doceāt scripture. Tādeꝫ
 sequit̄. ⁊ turris ipsa ī q̄d̄rū subleuabat ab vno angulo in aliū: h̄is
 lōgitudinis passuū mille. xv. latitudinis totidē. q̄ntitas vō altitu
 dinis nōdū finita erat: s̄z illoꝝ p̄posito lunarē vsq̄ ad circulū sub
 lenari debebat. Grossitudo aut̄ fūdāmeti trecentoz erat passuū:
 paulatim quidē subleuādo artabat: vt p̄eminēs pōdus grossitu
 do fūdāmeti leui⁹ sustineret. Et rursus in genesi cap̄lo vbi sup̄ di
 cit̄. ipse videlicet nemroth. cepit cē potēs in terra. Nā p̄ p̄rētiaz
 alios sibi subiugabat: ⁊ ad turris opus nolētes cōpellebat. ⁊ iō sub
 iūgū. ⁊ erat robust⁹ venator. i. oppressor: hoīuz corā d̄no. ⁊ exinde
 puerbiū illud exiit: q̄si nemroth. Dū enī postea aliquis oppres
 sor hoīuz videbat dicebat alter nemroth v̄l filius nemroth. Fuit
 aut̄ sc̄dm̄ factū hieronimū initiū regni ei⁹ babilon ⁊ ī terra sennar.

De generationis hunozū siue hūgarozū origine.

Hunc nemroth quidā voluerūt hunozū siue hūgarozū
 fuisse. p̄thoparetē. Nā in vno dictoz voluminū posi
 tū est q̄ nemroth gigas post linguaz p̄fusionē in terra
 eiulath q̄ nūc ps̄da vocaret̄ intrasset: ⁊ ibi ex p̄iuge sua
 enech vocitata duos generasset filios: quoz alter hu
 noꝝ alter vō magoꝝ denoiati extitissent: ex quib⁹ tādeꝫ vniuersi hu
 m̄ siue hūgari ipsoꝝ generatiōis recepissent. ppaginē. Dicit̄ etiā
 q̄ idēz nemroth p̄les p̄ter enech vxores habuisset: ex quib⁹ p̄ter
 hunozū ⁊ magoꝝ p̄les filios p̄creasset: hi ⁊ eozūde posteritates ps̄
 dē regionē p̄dictā inhabitaret: statura ⁊ colore siles hūnis: tantū
 modo in loq̄la velut saxones ⁊ turingi modicū differētes. In alte
 ro aut̄ voluminū p̄dictoz subdit̄ q̄ hunozū ⁊ magoꝝ p̄res hunozū
 siue hūgarozū nō fuissent filij nemroth: qui fuit fili⁹ chus: qui fuit
 cham: qui fuit a noe genitore suo maledict⁹. tū ex eo q̄ ip̄e nem
 roth nunq̄s iuxta fluiū th. main habitasset: tū vō q̄ ut sup̄ dictū
 ē q̄ a magog filio iaphet descēdissent scythe ꝛc. Nā subdit̄ ibidē.
 ergo inquit vt sacra scriptura ⁊ sc̄i doctores dicūt hungari descē
 derūt a magog filio iaphet. qui post diluuiū anno. l. viij. put sc̄s
 sigilbert⁹ ep̄us anthyocen⁹ i chronica oriētalū nationū refert in

Pigo
 Sub
 km
 ad 70
 mille
 iune 9

Turris
 quāvis
 101

Oppressor
 omnium
 nemroth
 gen 10-9

Nem
 ro
 protho
 p̄reus
 Hunga
 vice
 cuius
 filius
 Hunoz
 a quo
 Huni
 seu
 Hunga
 71

alia
 opinio

trauit terrā eiulath ⁊ ex pinge sua enech genuit humor ⁊ magor su
pradictos a quib⁹ hūni ⁊ magyari generati ⁊ denoiati fuissent.

Aliud capitulū de eodem tractatu.

Anthoni⁹ aut̄ florētīn⁹ archieps de quo superi⁹ mē
tionē me fecisse recolo: sigilbertū ⁊ vincētū sequēs
in scōa sui chronici opis parte hunoz originē in an/
tiquoz historijs se sic legisse ponit. Silimer inquit
rex gothoz alias gethaz fili⁹ magni Gaderici post
egressū scyātie insule scythie iā quinto loco tenens
principatū: cū terras scythie cū sua gēte intrasset: quasdā magnas
mulieres in pp̄lo reperisset quas sermone gethyco alirūnas vo/
cassent: easq; hñs suspectas de medio sui pturbasset: longeq; ab
exercitu suo fugatas in solitudine coegisset errare. Quas tandem
siluestres hoies (quos nōnulli faunos sicarios vocant: qđ genus
quōdā scō anthonio dū heremi puagabat solitudinē obuiasse le/
git) cū deserti p̄ demia errare vidissent i illaz amplexus pariterq;
⁊ coitū se comiscuisset. Exhincq; hoc ferocissimū ac pauēdū ⁊ ter/
ribile hoīnz genus edidissent: qđ primā inter meotidas paludes
fuisse. Cūq; ingentē creuissent mox in viciniaz agros se ingeren/
tes vastitates edidissent: obstantesq; quos forsitan ferro nō supe/
rassent sui vultus terribilitate fugassent. Qui ⁊ in pignora sua pri/
ma die nata deseuissent. Nā marib⁹ ferro genas secassent vt añq;
suauita lactis nutrimēta pciperēt vulneris cogereñt sub ire tolerā/
tiā. Tali ergo inquit stirpe pcreati hūni exigui quidē forma s; ar/
guti: morib⁹ expediti: ad equitādū p̄mptissimi: scapulis lati: ac ar/
cus sagittasq; tractare parati: ceruicib⁹ firmi: ⁊ supbia sp̄ erecti: cū
etis vicinis gētib⁹ horrozi pariter ⁊ formidini erāt. Nec anthoni/
us. Jordan⁹ aut̄ ⁊ quidā alij hunos ab incubis demomb⁹ ⁊ qui/
busdā mlierib⁹ originē sūpsisse dixerē. Inuidia auetrice iordan⁹
hac ducit sn̄ia. Nā cū gothoz de genere: quos hūgari, pprijs ex/
pulere de sedib⁹: suā ducat originē: p̄genitoz iniuriā p̄ corde fe/
rens hoc opprobrio hunoz affecisse generationē credi pōt. Sa/
cra etiā hāc sn̄iaz reprobat scriptura. Cū enāgelice lectiois nostrū
canāt. ptulisse saluatorē: qđ eni inquit est de carne caro est qđ aut̄
de spū est spūs est. Et rursus. Spūs carnē ⁊ ossa nō habet. Cōtra/
riū igit̄ veritati ⁊ erroneū est credere: qđ spūs quib⁹ naturalia que
vini ⁊ officinū hñt generādi p̄cessa nō sūt: gūare possent. Dioder⁹
vō scyculus scythaz gentē apud araxim flumen originē habuisse:
parūq; ab initio ac modice terre cultricē fuisse: deinde rege na/

Terrib
Et Hun
gari

Descrip
tio
Hunga
rorum

13

ctā potēti ⁊ bellicoso ac militari v̄tute ꝑcipuo: patriam ampliassē:
montanā vsq; ad caucasū: campestrē vero vsq; ad oceanū scythi-
cū ⁊ paludē meotidē flumēq; thanaim: sui historici laboris tertio
in libro poluit. Et tā ipse diodoros ibidē q; herodot⁹ in sua chro-
nica libro quarto fabulā inducūt quandā dicētes. Quō cum olim
hercules: ꝑrior illo qui postmodū res troianas turbant: geriois
vaccas custodimisset: ⁊ in terrā quā nūc scythiā vocāt tūc oino de-
fertā deuenisset: dephensus tandē vehementi pluuia ⁊ gelu: sub-
strata sibi pelle leonina obdormiisset: interim autē eque illius a
curru ꝑ pascua errātes disparuissent. Qui expergefact⁹ omnē illā
regionem perlustrans easdem nō inuenisset: vltimatum cū in ter-
ram quandā que hylea dicitur deuenissent: ibidē quandā virgi-
nem de tellure natā ancipitis nature humane videlicet ac serpe-
tine: supra femora quidēz feminā: inferius autē viperā reperisset:
eāq; ꝑspicatus atq; admiratus si alienbi suas vidisset eqs inter-
rogasset: illa se easdē scire sed interim donec cū ipa ꝑcūberet ipas
sibi reddere nolle r̄ndisset. Hercules igit sub ea mercede cui illa
ꝑcubisset. Illa vō cū hercule ampliori cupiēs vti ꝑcubitu: eidez
equas nō restituisset donec ab illo se grandā cōperisset. Tandēz
restitutis herculi equis mulier illi dixisset. Idas ego tibi equas q̄
huc venerant seruari. tu quidē mihi serua ius cum illarum ꝑre-
miū persoluisti. Concepi enī ex te filios tres. qui vbi nati fuerint
⁊ adoluerint de illis quid sūn factura mihi dicitō. an hic debeāt
habere domiciliū: ipsa enī hui⁹ regionis teneo imperiū. An illos
ad te mittere debeā: qui ꝑ illoz es. Cui hercules arcū vnū: duos
enī deferebat: ac balthēū ad cui⁹ cōmissurā aurea depēdebat fia-
lā dedisset. ⁊ anteq; illi hec dona assignasset arcū tetēdit ⁊ bal-
theo se ꝑcinxisset: dixissetq; illi. Quē illoz hūc arcū ita tendentē
⁊ hoc balthēo sicut me ꝑcinctū videris: cū tu regionis isti⁹ incolā
effice. qui aut his operib⁹ q̄ ipse ꝑcipio impar erit illū ablegabis.
His igit dictis hercules abisset. Post hoc cū illa mulier illa: filijs
vni agathirso: alteri gelono: nouissimo autē scythā noia iposuisset
Qui cū in virilē adolēuissent etatē: mulier ipsa mādatorū memor
ea q̄ sibi iūcta erāt peregisset: ⁊ filijs tēptatis vltimū putā scythā
in paternis ꝑceptis eq̄tū fore cōperisset: q̄re duob⁹ agathirso vide-
licet ⁊ gelono ablegatis scythā sui regni heredē ꝑstituisset. a quo
rādē tū ppl's tūq; reges scythaz ꝑcessissent: ipsaq; regio nomē ac-
cepisset. Itē trog⁹ ꝑꝑei⁹ scythas cū egyptijs tanq; hoies genti:

Her-
les

113

Scyt
hia

les qui semp mundū sine initio stetitisse putarūt: de generis vetu-
state p̄tendisse fat. Dixere em̄ egyptij terraz quidē alia solis pre-
mi ardoze: alia vero frigoris algore riget in tātū vt nequidē ho-
mines vl' animātia generare posset: vex ⁊ aduenas necat. egypto
vo adeo aeris bñficio foret tp̄ata q̄ nec estui solis ardozes neqz
hiemalia frigora illi⁹ offenderēt incolas. P̄terea egypti tā fe-
cūdus eēt ager q̄ in p̄creatione alimētoz illa terra feracior esset
nulla: vnde de iure hoies pri⁹ natos ibi videri debere vbi facili⁹
educari possunt. Ecōtra scythe rīdissent q̄ celi tp̄amētū p̄posite
q̄stioni nullo argumēto foret quippe cū primū natura caloris ⁊ fri-
goris incremēta regionib⁹ diuisit: statim ad locoꝝ aure tolerātiqz
queqz aīalia generauit. An ⁊ salamādrā ignis: ⁊ certos vermes aīa
vitali vegetātes antiq̄ mnes gignere pariter ⁊ nutrire phibent.
codē mō arboꝝ atqz frugū varietates p̄ regionū p̄ditōe natura
p̄duxit. Quāto em̄ scythis aura ē asperior q̄ egyptijs tāto ⁊ cor-
pora ⁊ ingenia scythaz sūt duriora. Ceterz si mūdi primordia vel
aquaz illuuiēs tenuit: vel ignis (qui ⁊ mūdū genuisse credebāt)
possedit: vtrūqz scythis poti⁹ priorē p̄stare originē potuerūt. Nā
si ignis primas res possedit: nōne paulatim extinet⁹ septētrionali
agro qui supra oēs terras hiberno frigore alget aeris tēperie de-
dit: egypto vo ⁊ tot⁹ oriēs qui ⁊ nūc torrēt solis calore estuat post
extinctū primeni ignis ardozē tardissime tēperamētū aeris recepe-
re. Si vo aquaz iundatio oēs terras submersit: p̄fecto decurrētū
bus aquis altior terraz ps prius detecta fuit: humilib⁹ aut terre ī
partib⁹ aq̄ diutissime īmemorata ē. ⁊ quāto prior queqz ps terraz
aut ab igne liberata aut ab aquis siccata sit: tāto pri⁹ aīalia gene-
rare cepit. Porro scythia adeo altior oib⁹ terris est: vt cūcta flu-
mina ibi nata in mare meoticū: deinde in pōticū: ⁊ deinde in egypti-
ptiū decurrāt. Egypto vo si ab aquaz in eā p̄ vim decurrētū icur-
sib⁹: m̄tis molib⁹ aggerū munita nō fuisset coli aliter nisi exclusis
nili fluctib⁹ nō valuisset. Idis igit argumētis supati egyptij scythe
antiq̄ores visi fuere.

Continuatio narrationis.

Qualicumqz a cardine ortus: huiusmodi hungari p̄cesserunt: preclarum tamen illorum laudis preconium lata mundi per climata p̄ gestarum magnitudine rerum longe diffusum: illos ⁊ catholicam fidem non minus amplecti: probitatis titulo fulgere: grataqz vigere morum honestate: tum vero militari p̄stantia ⁊ armorū

virtute ceteras nationes lōge euadere: vbiq3 clamat. Ex hac ge-
neratione nedū reges verū etiā 7 plebēe pditionis homines ca-
thologo scōz ascripti se sup ethera conscendisse letant. Nec ille
magn⁹ Atila suā quōcūq3 dephēdi pōt neglexisse nationē. Non
ne nepotē magni nēroth suo in titulo se scripsisse inuenit: Et in se-
cūdo libro chronici opis hūgaricaz rerū dū de illorū secūdo tra-
ctat ingressū: ipsi hungari sue originis ppaginē p generationis li-
neaz ad magnū nemroth deduxisse reperiunt. A magog vō filio
iaphet: scythas qui pri⁹ gethe postea gothi sūt vocati: quos hūni
pprijs expulere sedib⁹ vt infra dicit: tuz Isidori documēto: tuz
vō certis ad id accedētib⁹ scripturis: pcessisse negari nō pōt. An-
de ipsarū hungaricarū cronicarū in pmo: dijs sequit. Dū enī hu-
noz 7 magoz nēroth essent primogeniti: a patre coz sepatim in ta-
bernaculis habitabāt. Accidit tandē vna dierū cū venādi cau-
sa ad campū pcessissent: 7 illis in deserto vna cerua occurrisset:
quā cū fugientē insequentes in paludes meotidas deuenissent:
7 cerua eadē in crebris siluaz saltib⁹ euannisset: ipsi eandē diuti⁹
perquisitā potuerūt inuenire mūne. Peragratis tādē paludib⁹
eisdē: cū illas armentoz pro pascuis optimas fore spexissent: re-
deūtes ad patrē ab ipso licētia impetrata cū oib⁹ ipsoz rebus in
ipsas paludes meotidos intrauerūt ibidē moraturi. Hāc paludē
regionē cē: 7 perfido puincie vicinā fore: pontoq3 illā in giro val-
lari: vniū tantū vadū habere: aditūq3 illic 7 exitū difficile prebe-
re: herbis siluis piscib⁹ volucrib⁹ 7 bestijs abundare: in chronica
posuere hungarica. Dionisi⁹ aut paludē hanc matrē ponti appel-
lanit. Multas enī famosissimoz annū aquas in illā deuehi: ac
tandē easdē ipsaz paludē ī mare pōticū emittere dicit. Paludes
ergo meotidas hunoz 7 magoz adētes quinq3 annis ibidē imo-
biliter pmaserūt. Anno vō sexto exeūtes dnz p desertū vagaren-
tur sonitū simphonie audierūt: 7 scrutiniij gratia vlteri⁹ pcedētes
vxores ac filias Bereka sine marib⁹ in tabernaculis manentes
ac festū tube colentes 7 choreas ducentes casu reperiērūt: quas
celeri rapina cōprehēsas simul cū earū reb⁹ in paludes meotidas
deduxerūt. Contingit aut eosdē in hac rapina inter ceteras dule
principis alanozū duas filias v̄gines forma pclaras cōphendere
quarū vnā hunoz: alterā magoz in vxores receperūt: ex quibus
mulieribus tandē oēs hūni sine hūgari origine iūpsisse phibent.
7 hāc quidē rapinā cūctarū p̄darum primā nōnulli fuisse dixere.

Factū est autē cū diutius paludib⁹ in eisde pmanissent in gentem
creuerūt validissimā: ita q̄ palus ipsa eosdē cape ac eisde nutri
mentoz alimēta prestare nequiret. Subtilissima igit quādā astu
tie calliditate excogitata in scythiā ipsis vicinā exploratores de
stinauerūt. Qui redeūtes cū terrā scythie amplā p armētisqz pa
scēdis valentē esse dixissent: mox cū omni generatione ac rebus
armētis ipsoz illā intrauerūt: ibidēqz quosdā alprofuros quos
in priorib⁹ chronicis hūgaroz nūc ruthenos vocari scripserūt in
uenisse phibent. Deletis igit eisde z expulsis ac sub iugū reda
ctis: regnū illud inuitis vicinis possidere dicunt vsqz in hūc diē
Anthonin⁹ vō florētin⁹ archieps humos ad limites meotidis pa
ludis habitasse affirmat. Dicit enī q̄ cū venatores humoz sequē
tes vestigia cerui per paludē meotidā quā pri⁹ inuiā eē putabant
trāsuisissent: z scythicā regionē diligēter explorassent: ac quicquid
ibidē vidissent humis oīa nūciassent: z ad trāsēūdū ipsas paludes
eos aīassent: tūc hūni hoz venatoz ducatu paludib⁹ ipsis prāsi
tis velut quidā turbo gotis in ipa scythia manētib⁹ incubuissent
ac eos qui ceteris impabāt et pēminebāt bello victos de pprijs
sedib⁹ expulissent. Paul⁹ orosī etiā vt i pntis opusculi phemio
dictū est in suarū historiarū libro vltimo de gothoz expulsionē
mētione faciēs: gens inquit humoz diu in accessis seclusa mōtib⁹
erūpens repētina rabie pcita exarsit in gothos eosqz sparsim cō
turbatos ab antiquis sedib⁹ expulit. *M* *3*
Adulta z varia de his go
this i romanoz scribunt historijs. Magna hec et antiq̄ genera
tio fuit: z multas ꝑcussit sui terrore orbis ptes. Unde idē paulus
orosī primo suarū historiarū libro: alexādriū magnū gothos cui
tādos fore pñuciassē: pirrū epiro tesalie macedonieqz regē exhor
ruisse: cesarē vō qui cūcta armis strauit declinasse ait. *g*
Di igit go
thi qui multas gētes vt vincētī⁹ historijs capitulo cētesimo duo
decimo scribit suo subdiderāt seruiuo: humoz subditi sūt impio. *g*
Nā qui gothis seruebāt: expulsis gothis humoz parebāt princi
patui. z sic hūni omni pene scythia potiti: ceteras scytarū natiōes
fortitudine z principatu pmebāt. *g*

Descriptio scythie scdm priores historias hūgaroz:

Anc scythicā hūgaricarū primēui auctores historiarū in
europa posuere: illāqz versus orientē extēdi z ab vno la
tere pōto aquilonari ab alio riphcis mōtib⁹ ab oriēte vō
asia z ab occidēte flūuio ethewl: quē z don vocari dixē

rūt: includi scripsere: gētesq; in illa pcreatas vanitatib⁹ deditas
ocia amplecti: actib⁹ venereis intēdere: rapinas amare: ⁊ genera
liter coloris plus nigri q̄s albi eē dixerūt. ¶ Preterea scythicā re/
gionē vna cingi cōphēstone: sed in tria regna: bostardiā. s. ac den
tiā et magariā diuidi: centūq; et octo prouincias: in quas olim p
filios hunor ⁊ magor ob cētū ⁊ octo pgenies eorūde que de illo
rū egressse fuissent femozib⁹ cū de paludib⁹ meotidis in eādē in/
trouissent diuisa extitisset habere: ab oriēteq; scythico regno iuri
anoꝝ regnū ⁊ post hec tarshiā tādē māgaliā iungi: ibiq; et europā
terminari: et rursus ex plaga estuali sub solari gentē corosimiaz
et ethiopiā que minor india vocaret vicinari: inter meridiēq; et
cursuz don fluij desertū imeabile eē: ibiq; ppter intēperiē aeris
illū zone serpētis diuersi generis et ranas velut porcos fore: ba
silicosq; ac plura toxicata aīalia necnō vnicornē ibidē generari
¶ Preterea in scythia grādē fluiiū don vocatū oriri: et illū ab hū
garis ethewl nūcupari: et hūc fluiiū mōtes niueos q̄ scythiā cin/
gerent transcurre: et amissio noie ethewl don vocari: iuxta ipsū
q; versus meridiē gentē kytanoꝝ ⁊ gētē alanoꝝ iacere: ⁊ fluiiuz
eūdē trib⁹ ramusculis in mare rotūdū cadere. Alterū quoq; flu/
iū togatha dictū valde magnū in regno nasci scytharū: illūq; p
siluas desertas paludesq; ⁊ mōtes niueos vbi sol nūq; liceret di
scurrere: tandē in hircaniā intrare: ⁊ ibidē in mare aquilonis ver
gere: lōgitudinēq; scythie patrie trecētis ⁊ sexaginta: latitudinez
vo centū nonaginta stadijs extendi: sitū etiā eiusdē taz munitum
q; in vno tm̄ loco paruisimo introit⁹ illac reperiet existere: ⁊ rur
sus ab oriente scythie bessos ⁊ comanos albos vicinari: ac circa
mare aquilonis ab occidēte vsq; susdaliā desertū eē siluestre hu
mano generi imeabile: ⁊ illud ad magnū spaciū extendi: ibiq; p
n due mēses cōtinuā nubū iacere dēsitatē: ⁊ mēses p eosdē ibidez
solē nisi tm̄ in mētib⁹ iulio iunio ⁊ augusto a sexta solū hora vsq;
ad nonā cernere mīme posse: ibidēq; i mōtib⁹ hui⁹ deserti griffo/
nes nidificare ⁊ aues legiffalck que vulgo kerecheti vocant pul
los generare posuerūt.

Alia descriptio scythie scdm auctores.

Vniuersis auctorib⁹ quoz cure fuit ptes describere or
bis hec scythie descriptio p̄traria eē videt. Cū schytia
illoꝝ iuxta positioēs nō vniū tm̄ sit regnū: s; magnū mū
di ptē suis ambiat limitib⁹. nec enī negari pōt scythiā i europa eē

Nam isidorus illā maximā fore regiōne: p̄tēq; ei⁹ superiorē ī asia
 inferiorē vero in europa ponit. Sed q; in illa sit flum̄us ethewl
 siue don: ac ab oriēte iurianoꝝ regno: post hoc tarsie: tandē man
 galie corosmineq; genti ⁊ ethiopiae uicinet: q; q; scythia aliū flu
 uiiū togatha noie habeat: si ceteris auctorib⁹ qui de his reb⁹ scri
 psere loc⁹ est dand⁹ multū ab illoꝝ positionib⁹ hec descriptio dis
 fidet. Cū ipsi in eoz voluminib⁹ de quopiā regno qd̄ iurianoꝝ
 esset: aut de fluminib⁹ ethewl siue don ⁊ togatha in scythie vl̄ to
 tius orbis descriptione nullibi mētionē fecisse repiant. Aut si scy
 thia tātūmodo in europa est: quōd ethiopia q̄ meridionalis est: ac
 tharsia ⁊ gēs corosmina q̄ regna sūt asiatica illi uicinari p̄nt: Cū
 uero scythia ut auctorib⁹ placuit partim in asia partim in europa ē
 eāq; thanaïs flum̄⁹ ripheis ī mōtib⁹ ort⁹: nobilissim⁹ ammiū: qui ⁊
 asiā ab europa diuidit: vastas p̄ solitudines decurrēs mediā in
 tersecat: tandē in paludē meotidā lapsus illi⁹ undas auget. Dio
 nisi⁹ ⁊ paul⁹ orosi⁹ scythiā tūmodo ī asia itra ⁊ extra īmanū mōtē
 hoc est himū caucasū collocāt: ⁊ inter ceteras nationes hunos ī
 illa sedē natalis soli habere dicūt. ⁊ ipse dionisi⁹ hunos eosdē cū
 caspijs ⁊ albanis uicinari populosq; feroces ⁊ bello aptos cē po
 nit. P̄tholome⁹ uero ac itrabo ⁊ plini⁹ asiaticā scythiā ab oriēte
 flum̄ie rab: ab occidēte aut tanai amne claudi fatent. ⁊ illi ab ori
 ente seres populos locant: quos inli⁹ solin⁹ arboꝝ frōdes aqua
 rū aspergine humidare: ex hocq; frondib⁹ in eisdem teneras na
 sci lanugines: ⁊ ipsos seres eisdem depectere: ac exinde sericum
 illud qd̄ iā in vsuz cōem dānose uanitatē admittit: facere di
 cit ex quo serico nūc humana ostendunt potū corpa q; uestiant
 Deinde vō scythie asiaticae meredieten⁹ candesia: mardia: hira
 mia: apia: decerbia: ⁊ bactria regiones: dictis sicut placuit aucto
 rib⁹ cōterminē sūt. Quicquid aut germania ad oceanū septētrio
 nalē ⁊ flumē tanaim meotidēq; paludē serūgit: isidorus oīno par
 tē scythie inferiorē dicit: ⁊ illā ut supradictū est in europa collo
 cat: ac illi circa mare ponticū traciā uicinā esse ī eadēq; parte scy
 thie alaniā gotiā daciā retiā regna hoībus notiora ponit. Nāc p̄
 tez scythie trogus pompeii⁹ p̄ tota scythia posuit: ⁊ illā ab vno la
 tere ponto: ab altero ripheis mōtib⁹: a tergo asia ⁊ phasi flumi
 ne clausam esse arbitratus est.

De gētib⁹ scythie interiora incolētib⁹: ⁊ de ritib⁹ earūdc: deq; auro ⁊ lapidib⁹ p̄ciosis ī illa abūdātib⁹ ⁊ de flum̄ib⁹ illā irrigātib⁹

Varias gentes auctores ima scythie incolere posuerunt: quas inter ceteras tū iulio solino de mirabilibus mundi scribens: tū vero pomponio mella clario exprimit. *Neuri in super vermay* Donūt enim in parte scythie asiaticae neuros: eosdemque estatis temporibus in lupos transformari: et reliquo anni cursu rursus in pristina facies reuerti. Martemque, pro deo et enses, pro simulacris colore: diisque, pro victimis homines immolare. *Neuri* Idem, pro priuatis gelonios: ipsosque de inimicorum cutibus et sibi ipsis indumenta et equis tegmina facere. Iuxta hos agatirfos homines ceruleo pictos colore. et qui ceteris digniores sunt hos magis hec colore uti. Tandem antropagos inter quos et esedones connumerat. quibus execrandi cibi humana dicunt esse viscera: propterea illis nullam gentem contiguari: sed ob nepharium illorum ritum cunctas finitimas nationes ab illorum finibus, profugisse: et ob hoc totam terre partem usque ad mare quod thymbin vocant per longitudinem illorum orae quae estino orienti subiacet usque ad seres in vastam solitudinem redactam absque homine esse. Eosdem etiam esedones paratum funera solemnibus, prose qui cantibus et victimis: congregatisque, primis eadem dentibus lamare ac ouinis cum carnibus miscendo sibi ipsis escas facere: capita quoque cute et carnibus nudata auro circumdare et illa gloriosis, pro poculis deferre. Chalibes vero et dacos a ceteris scythiis crudelitatis inamantate modicum aut nihil discrepare. Scito tanquam sicut et neuros pro hostibus aduenas cedere. saccos quoque et nomadas vicinis infestari: papulaque pecorum sequi. In parte vero scythie europea georgianos agros colere. Asiacos vero nec sua diligere nec aliena furari. et ideo nec sua custodire nec aliena attingere. Satharcos autem usum auri et argenti aspernari et auaricia quid sit ignorare: et eosdem cum proximi sunt ripheis montibus per assidua hiemis austeritate in speluncis et sub fossis terraneis habitare: totumque corpus ac etiam ora propter solum visum vestire ponunt. Fatentur etiam propter has nonnullas alias in scythia esse nationes ultimas autem ad iuga ripheorum motum arismapsos gentem vniculam. et post hos ac iuga motum eorumdem partem mundi danatas et in illa continuorum casum niuium esse asserunt: ita quod hec pars orbis ceteris ne nubis caligine obsessa sola sit terrarum que non nouit vices temporum: nec aliud de celo accipiat nisi tantum hiemis rigorem sempiternum: neque est homo qui hos niueos post montes et hanc perpetuam post caliginem si quippiam terre aut humi sit dicere queat: cum illa pars mundi moribus talibus ignota cunctis esse prohibeat. Nonnulli auctores et maxime strabon: gnosius: oceanum borealem vel scythicum, propter frigus contiguam

intemperie cōcretū ac in ppetuā glaciē versuz: 7 p̄terea in nauiga-
 bilē fore putauerūt. Plin⁹ tñ veronēsis dicit q̄ indice naues cō-
 mercij causa nauigāt es tēpestatib⁹ ventoz arrepte ī germanicis
 litorib⁹ inuēte ac p̄ regē sueuoz metello gallie p̄ consuli donate
 fuisset. 7 sup̄ his cornelij nepotis vti⁹ testunōio: qđ accidere mi-
 nime potuisset si septētrionale pelagus cōgelatū 7 in nauigabile
 fuisset. Ferūt etiā in asiatica scythia terras auro 7 argēto cē locu-
 pletes sed inhabitabiles. Nā cū auro 7 argēto ac gēmis affluant
 griffes p̄tinax seuūqz gen⁹ animalū 7 alites ferocissime illas cu-
 stodiūt: nec quēpiā illac adire patiunt. Quippe illac attingere sa-
 tagētes cū vidēt: mox vltra omnē rabiē seuiētes illos discerpūt
 quāobrē aduenis difficilis 7 rarus aut nullus accessus illac dat.
 Lapidēs etiā p̄ciosos: cristallū videlz ac ceraunē ceruleo choru-
 scantē colore. Itē sinaragdū poptimū cui teofrastus iter lapidēs
 p̄ciosos tertiā dedit dignitatē cedes p̄tes scythie gigni phibent.
 Nō tñ ad hos sine discrimine puenit: cū 7 eosdē ipsi griffes custo-
 diāt: p̄pter qđ dictos arsinapfos hoīes monoculos cū illis de-
 certare dicūt. Scythe quāto magis interiores tāto aspiori magis
 ritu dediti incultioresqz cē: bella p̄terea 7 cedes amare: ac con-
 suetudinē bellātib⁹ cruozē illius quē primū interemerint recenti
 de vulnere ebibere: pluresqz se interemisse enarrare maximā il-
 lis gloriā asferre: inter epulas quoqz quis eoz quot interfecerit
 mentionē sepi⁹ letissimā facere: 7 his qui plures interfecerūt ses-
 siones supiores 7 bina pocula dare: exptes vō necis suos inter so-
 cios inferiores cē: idqz illis inter iurgia maxio pro opprobrio ab
 alijs obijcere: pacis aut cōdinēta 7 federa mutui 7 p̄mixti sangui-
 nis degustatione stabilire tradunt. Immēsis mōtū culminibus
 ima scythie ad septētrionē vergentia amplectunt. 7 varios flumi-
 nū fundunt decursus. Inter quos vt dictū est thanais ripheoz
 montiū in latere nat⁹ multas saxosas caucasi mōtis p̄ valles in-
 murmurās brumali p̄te ingētes glaciē rū moles secū trahens me-
 diā p̄ scythiā decurrit: ac asiā ab europa diuidit: tādē plurimoz
 fluminū recipiēs aquas ingēs 7 mitio: paludes ingredit̄ meoti-
 das. P̄terea in scythie asiatica flumē qđ boristenes vocitat sa-
 tis grāde apud nenros oziri: 7 hoc pisces egregij saporis quibus
 nulla teneras p̄ter cartilagines cēt ossa nutrire: hyppanē quoqz
 annē oīuz scythicoz amniū nobilissimū 7 ceteris limpidiorē po-
 tuiqz saluberrimū a quibusdā scythicoz amniū principē denoia

tū: ac etiā pantecapem: gerrū: phasum: ⁊ iaxartē flumina scythie sa-
tis celeberrima illi⁹ intra terminos decurrere: illāq; inter cūctos
terre ptes aqua piscibusq; ac virentiū herbarū campis nec non
arboꝝ frondosis siluis ⁊ nemoribus fecundissimā eē perhibēt su-
pradicti auctores.

De laude scytharū ⁊ de gentib⁹ de scythia ortis.

Magna auctores de scythia scripsere: sed multa maio-
ra scripsissent si illā aut hostilis man⁹ peruagari potuis-
set: vel barbarice gentis illā incolentis plusq; huma-
na ferocitas mundi ptes lustratib⁹ illac tutū iter pre-
buisset. Sūmus enī pōtifex pius in suarū libro histo-
riarū inquit. Ignota eēt nobis terrarū maxima ps: nisi romanoꝝ
principat⁹ et magni alexādri potentia orbē apparuisset. Strenua
enī fuit semp scytharū man⁹. nec illā romanoꝝ dñatio aut alexā-
dri magni vel cuiusuis imperij potestas ꝑcussisse legit. Et si limi-
tes scythie quispiā hostiū adisse inueniat: nō tñ illius ad interio-
ra aliquis extraneoꝝ principū sua extendere valuit arma. Dari⁹
rex persarū scythis bellū intulit: ad intimaq; illoꝝ puenire fata-
gens: auē: murē: ranā ⁊ sagittas quinq; ꝑ munere recepit: ⁊ tādē
turpi fuga e medio submot⁹ est. Thomiris scytharū regina cyrū
persarū regē cū omni pene exercitu deleuit: ⁊ amputato illi⁹ capi-
te in vtrē humano sanguine plenū ꝑiecit: inquires humanū qui
semp sitiisti sanguinē ad vltimū de illo sufficiēter bibe. Sophi-
rianū magni alexādri ducē scythie cūctis illi⁹ cū copijs seua mor-
te trucidarūt. Aesoimq; egyptioꝝ regē omni bellico apparatu
spoliatū scythe suis de limitib⁹ repulerūt: ⁊ magno cū dedecore
fugā capescere coegerunt. Arma quoq; romanoꝝ magis audie-
rūt q̄ senserunt: Scythica quidē arma virūq; maior pars orbis
experta est. quocūq; gladius extensus: sagitta quoq; scytharum
porrecta ē: nō sine vulnere redijt. Scythie primi oēm asiā armis
domitauerūt. ac ꝑ mille quingētos ānos vsq; ad nūm regis assy-
rioꝝ tēpora principatu ei⁹ potiti illi⁹ tulerūt census. ⁊ nisi huic gē-
ti inuidia stilū subtraxisset: ꝑpterea primi imperij nomē sortiti di-
gna fuisset. Multas gētes claro dignas nomine hec regia enixa
est. Parti enim ⁊ bactriani vt antiquitas voluit auctoꝝ: scytha-
rum sunt soboles. amazones quoq; feminas brachio fortes qua-
rū vltimā troianū bellū expertum est virtutem scythia peperit.
Quid aut de gothis ꝑ hunos vt dictū ē de scythia expulsis dicē

MS.

MS.